

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДУ «ІНСТИТУТ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я
ІМ. О.М. МАРЗЄЄВА НАМН УКРАЇНИ»
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ІМЕНІ П.Л. ШУПИКА
ГО «УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я»
ГРОМАДСЬКА СПІЛКА «УКРАЇНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ
ПРОФЕСІЙНИХ МЕДИЧНИХ ОБ'ЄДНАНЬ»

▼ АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

ЗБІРКА ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
НАУКОВО–ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ

Випуск 25

XXI
марзєєвські
читання

23-24 жовтня 2025 р.
м. Київ

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДУ «ІНСТИТУТ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я
ІМ. О.М. МАРЗЕЄВА НАМН УКРАЇНИ»
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА
ГО «УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я»
ГРОМАДСЬКА СПІЛКА «УКРАЇНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ
ПРОФЕСІЙНИХ МЕДИЧНИХ ОБ'ЄДНАНЬ»**

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

**ЗБІРКА ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ НАУКОВО–ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
(XXI марзеєвські читання)**

ВИПУСК 25

23 – 24 жовтня 2025 р.
м. Київ

Редакційна колегія:

головний редактор – д.мед.н., професор *Шкробанець І. Д.*

заступники головного редактора –

- д.мед.н., професор *Турос О. І.*
- професор, чл.-кор. НАМН України *Полька Н. С.*
- к.мед.н. *Рудницька О. П.*

Члени редколегії:

к.біол.н. *Михайленко П. М.*, к.мед.н. *Коблянська А. В.*, н.с. *Коркач В.С.*,
н.с. *Новохацька С.М.*, м.н.с. *Мельченко Ю. В.*, пров. інж. *Лейких С. В.*

Комп'ютерна верстка, підготовка оригінал-макету:

м.н.с. *Мельченко Ю. В.*, пров. інж. *Лейких С. В.*

Адреса редколегії :

02094, м.Київ, вул. Гетьмана Полуботка (Попудренка), 50

Державна установа «Інститут громадського здоров'я
ім. О. М. Марзєєва Національної академії медичних наук України»
/ ДУ «ІГЗ НАМНУ» /

Тел./факс: (044) 513–15–28, 292–13–86 Тел.: (044) 513–71–36
e-mail : igz_konf@ukr.net

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ФУНКЦІЙ ОРГАНІЗМА, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ УСПІШНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ З РЕАБІЛІТАЦІЇ: ТЕОРЕТИЧНІ І ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ

Сергета І. В., Марчук О. В., Хричіков Д. О., Дмитришен П. В.

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова, м. Вінниця

Розглядаючи підходи до створення цілком адекватно окреслених з професійно-значущої точки зору шляхів забезпечення успішного професійного навчання і формування ефективних передумов щодо успішної професійної адаптації, вирішення завдань, які пов'язані із покращанням ступеня професійної підготовленості студентів, котрі оволодівають певним фахом, в тому числі дівчат і юнаків, які засвоюють провідні спеціальності реабілітаційного профілю, потрібно звернути увагу на необхідність розроблення, наукового обґрунтування та впровадження у практичну діяльність заходів, спрямованих на забезпечення суттєвого підвищення рівня майбутньої професійної перспективності студентської молоді.

Найважливішим компонентом цього процесу є розроблення адекватних вимогам конкретної спеціальності професіограм, що становлять об'єктивно складені, чітко окреслені структуровані переліки науково-обґрунтованих вимог, які конкретна професія пред'являє до функціональних можливостей організму людини, надаючи можливість на основі проведення поглибленого аналізу визначити ступінь її професійної готовності і, отже, дозволяє встановити ступінь професійної перспективності майбутнього фахівця, який може бути досягнутий в максимально короткий термін у майбутньому, причому їх провідними компонентами слід вважати психофізіограми та психограми.

Наукові дослідження, метою яких було встановлення особливостей взаємозв'язку психофізіологічних функцій організму, які забезпечують успішність професійної діяльності фахівців з реабілітації, проводились на базі Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова, Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського та Вінницького соціально-економічного інституту Відкритого міжнародного університету розвитку людини "Україна", де під наглядом перебували 156 дівчат і 156 юнаків, які навчались відповідно до освітньо-професійних програм І7 "Терапія та реабілітація" і І2 "Медицина".

Потрібно зазначити, що, якщо освітньо-професійна програма І7 "Терапія та реабілітація" спрямована на теоретичну і практичну підготовку висококваліфікованих і конкурентоспроможних на ринку праці фахівців з терапії та реабілітації, які, працюючи у складі мультидисциплінарної реабілітаційної команди, спроможні виконувати втручання, спрямовані на відновлення функціонування різних систем організму людини, включаючи психологічні проблеми життєдіяльності та здійснюючи акцентування на практику із застосуванням реабілітаційних втручань, котрі забезпечують досягнення індивідуалізованих потреб пацієнта, то освітньо-професійна програма І2 "Медицина" – обумовлює здатності здобувачів освіти застосовувати набуті знання, уміння, навички та розуміння з гуманітарних, фундаментальних та професійно-орієнтованих засвоєних дисциплін для вирішення типових задач діяльності лікаря в галузі охорони здоров'я на відповідній посаді, сфера застосування яких передбачена визначеними переліками синдромів та симптомів захворювань, фізіологічних станів, що потребують особливої тактики ведення пацієнтів, невідкладних станів, інструментальних досліджень, медичних маніпуляцій тощо.

В ході проведених досліджень для здійснення психофізіографічної професіографічної оцінки особливостей професійної діяльності за такими спеціальностями реабілітаційного профілю, як лікар фізичної та реабілітаційної медицини, фізичний терапевт, ерготерапевт, асистент фізичного терапевта, асистент ерготерапевта, використовувались методики медико-соціологічного аналізу і експертної оцінки, а також динамічного спостереження за трудовою діяльністю, яка виконується.

Виявлено, що до числа професійно-важливих психофізіологічних функцій основних спеціальностей реабілітаційного профілю, які визначають провідні компоненти її психофізіограми, слід віднести показники швидкості простої і диференційованої зорово-моторної реакції, врівноваженості і рухливості нервових процесів, витривалості нервової

системи, сили процесів збудження і гальмування, а також стійкості до впливу явищ монотонії, характеристики гостроти зору, диференційованої світлової чутливості, об'єму полів зору, критичної частоти злиття світлових миготінь і, отже, лабільності зорової сенсорної системи та швидкості зорового сприйняття, характеристики диференційованої м'язово-суглобової чутливості, спритності і координації рухів пальців, координації рухів рук, поєднаної координації рухів рук, координації рухів рук без і під контролем зору, темпу рухів, поєднаної координації рухів рук і ніг, м'язової витривалості та м'язової сили рук, показники об'єму, переключення, розподілу, стійкості і концентрації уваги, смислової оперативної пам'яті, оперативного і практичного мислення та просторового уявлення.

Згідно із даними застосування процедур кластерного аналізу структура провідних угруповань досліджуваних психофізіологічних функцій, для таких спеціальностей, як лікар фізичної та реабілітаційної медицини, фізичний терапевт і ерготерапевт відзначається наявністю 3 провідних кластерів, а саме: кластеру "особливості функціональних можливостей вищої нервової діяльності та уваги" (кластер № 1), кластеру "особливості функціональних можливостей зорової сенсорної системи, координації рухів та уваги" (кластер № 2) і кластеру "особливості функціональних можливостей інших сенсорних систем та пам'яті, мислення і уявлення" (кластер № 3). Разом з тим для таких спеціальностей, як асистент фізичного терапевту і асистент ерготерапевта слід виділити також 3 провідних кластерів, проте дещо іншого змісту і наповнення, а саме: кластеру "особливості функціональних можливостей вищої нервової діяльності" (кластер № 1), кластеру "особливості функціональних можливостей зорової сенсорної системи, координації рухів та уваги" (кластер № 2) і кластеру "особливості функціональних можливостей інших сенсорних систем та пам'яті, мислення і уявлення" (кластер № 3), котрий включає у себе характеристики диференційованої тактильної чутливості, пропріоцептивної чутливості та просторово-слухової орієнтації, а також показники смислової оперативної пам'яті, оперативного і практичного мислення та просторового уявлення.

ВПЛИВ ФЕНОМЕНУ СТРАХУ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Сибірня Р. І.¹, Зарічна О. З.²

¹Національний університет «Львівська політехніка»; Львівський державний університет внутрішніх справ, м. Львів;

²ДНП Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, м. Львів

В сучасних умовах повномасштабної війни, коли превалюють невизначеність, різного виду загрози та стреси, кожний день супроводжується несподіванками та ризиками, у людей значно частіше проявляється феномен страху. Ця емоційна реакція може виступати як потужним каталізатором подолання труднощів, так і перешкодою особистому розвитку чи самореалізації. Страх може бути короткочасним (страх реакції) або тривалим (хронічним, як у випадках посттравматичного стресу).

Такий негативний емоційний стан може супроводжуватися певними фізіологічними реакціями, зокрема, прискоренням пульсу, серцебиттям, потовиділенням, тремтінням, частим диханням, підвищенням кров'яного тиску а також мати психологічні прояви, такі як знервованість, тривога, замкнутість. Страх може призвести до психологічних травм, які у подальшому вимагають терапевтичного втручання. У деяких випадках страх залишає глибокий слід на психіці людини, формуючи відхилення у поведінці або зміну в особистісних рисах.

Під час перебування людини в особливих умовах, страх відіграє важливу роль у виживанні та адаптації організму до небезпечних ситуацій. Він може стати корисним механізмом захисту, який дає змогу швидко реагувати на небезпеку та уникати можливих фатальних наслідків. Разом з тим, надмірний страх може стати перешкодою для повноцінного функціонування організму людини. Такі випадки вимагають уміння управляти страхом, володіти стратегіями його подолання та знаходити способи зменшення його інтенсивності.